

ธรรมนูญสุขภาพตำบลไผ่

อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์

ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๓

เอกสารสำคัญประจำไตรมาส กรกฎาคม

โดย สำนักธรรมนูญสุขภาพตำบลไผ่

ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เครือข่ายสมัชชาสุขภาพจังหวัดสุรินทร์ (สมาคมสภาเยาวชนจังหวัดสุรินทร์ องค์การสาธารณสุขประโยชน์) องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อำเภอรัตนบุรี โรงพยาบาลรัตนบุรี สำนักงานสาธารณสุขอำเภอรัตนบุรี ศูนย์การศึกษาครอบครัวและครอบครัวศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอรัตนบุรี สำนักงานกองทุนหลักประกันสุขภาพ (สปสช.) ประชาสังคมสุรินทร์สร้างสุข สถาบันการจัดการทางสังคมภาคอีสาน สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้าภาคอีสานตอนล่าง (สคณ.) เครือข่ายภูมินิเวศทรัพยากร จังหวัดสุรินทร์ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุรินทร์ ท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์ ศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ ๖๗ จังหวัดสุรินทร์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไผ่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคอนสวรรค์ โรงเรียนบ้านคอนสวรรค์ โรงเรียนบ้านนาหวง โรงเรียนบ้านสีเหลี่ยม โรงเรียนบ้านช่อง โรงเรียนบ้านนาอุดม โรงเรียนบ้านไผ่ (วันครู ๒๕๐๓) กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลไผ่ กองทุนหลักประกันสุขภาพ องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ คณะสงฆ์ทุกวัดเขตตำบลไผ่ สภาเด็กและเยาวชนตำบลไผ่ สภาชมรมผู้สูงอายุ ตำบลไผ่ สภาวัฒนธรรมตำบลไผ่ เครือข่ายป่าชุมชนตำบลไผ่ กำนัน - ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำชุมชนตำบลไผ่

กิตติกรรมประกาศ

ธรรมนูญสุขภาพตำบลไผ่ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งเสมือนเป็นข้อตกลงร่วมกันของชาวตำบลไผ่ หน่วยงาน องค์กร กลุ่มชุมชน และภาคีเครือข่ายความร่วมมือในพื้นที่ เพื่อสร้างสุขภาพะทั้งกาย จิต ปัญญาและสังคม จึงเป็นกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม และเป็นเครื่องมือสำคัญของกระบวนการสร้างสุขภาพะชุมชนตำบลไผ่ต่อไป

การได้มาของธรรมนูญสุขภาพตำบลไผ่ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๓ นี้ เกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่ายในทุกภาคส่วนของชุมชนสังคม ตามกระบวนการขับเคลื่อนภายใต้แนวคิด "สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา" โดยมีสามภาคส่วนที่มีส่วนร่วมสำคัญในการผลักดัน ๑) ภาคราชการและการเมืองที่สนับสนุนเชิงนโยบาย ๒) ภาควิชาการ วิชาชีพที่ใช้องค์ความรู้มาช่วยหนุนเสริมเติมเต็ม และที่สำคัญ ๓) ภาคประชาชนที่มีส่วนร่วมทั้งแรงกาย แรงใจ ส่งผลให้เกิดผลสำเร็จในระดับที่น่าพอใจ

ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) พหุภาคีสำคัญเป็นหน่วยงาน องค์กรให้การสนับสนุนงบประมาณ งานวิชาการ งานสื่อสารสาธารณะและหนุนเสริมกระบวนการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องโดยผู้บริหารและคณะ รวมไปถึงบุคลากร ทีมงานที่ลงพื้นที่ดำเนินการ

ขอขอบคุณคณะทำงานเครือข่ายสมัชชาสุขภาพจังหวัดสุรินทร์ ที่เป็นองค์กรประสานงานให้เกิดแผนงานโครงการ และกระบวนการสนับสนุนการขับเคลื่อน หนุนเสริม การติดตามลงพื้นที่เข้าร่วมทุกกิจกรรมและให้คำปรึกษา ช่วยเหลือในทุกกระบวนการขั้นตอนการดำเนินงาน

ขอขอบคุณหน่วยงาน องค์กรภาคีเครือข่ายความร่วมมือที่ได้กรุณาให้การส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนกระบวนการจัดทำธรรมนูญสุขภาพตำบลไผ่ทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน เป็นอย่างดี จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) โดยสถาบันการจัดการทางสังคมภาคอีสาน สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้าภาคอีสานตอนล่าง (สคล.) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุรินทร์ และศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ ๖๗ จังหวัดสุรินทร์ ทั้งงบประมาณ วิชาการ บุคลากรและสื่อในพื้นที่

ขอขอบคุณผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านคอนสวรรค์ โรงเรียนบ้านนาทอง โรงเรียนบ้านโนนสูง โรงเรียนบ้านไผ่ (วันครู ๒๕๐๓) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไผ่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคอนสวรรค์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ ผู้บริหาร ข้าราชการท้องถิ่น และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ ซึ่งเป็นภาคีสำคัญของกระบวนการสร้างสุขภาพะชุมชนตำบลไผ่

และขอขอบคุณ องค์กร กลุ่มชุมชนตำบลไผ่ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลไผ่ เจ้าคณะตำบลไผ่ เจ้าอาวาสทุกวัดเขตตำบลไผ่ สภาเด็กและเยาวชนตำบลไผ่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำชุมชนตำบลไผ่ และที่สำคัญที่สุดคือประชาชนตำบลไผ่ทุกคน ที่ได้ร่วมกันดำเนินงานจนแล้วเสร็จ

พวกเราหวังเป็นอย่างยิ่งว่าธรรมนูญสุขภาพฉบับนี้คงไม่เป็นแค่กระดาษเอกสารเปื้อนน้ำหมึก แต่จะเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทศนคติที่ดีต่อ "การสร้างเสริมสุขภาพ" ต่อไป

ธรรมนูญสุขภาพตำบลไผ่

ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๓

คำปรารภ

อนุสนธิจากการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบสุขภาพในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา องค์กร ภาคีเครือข่าย และสมาชิกที่ร่วมในขบวนการขับเคลื่อนเห็นพ้องต้องกันว่า เพื่อให้การปฏิรูประบบสุขภาพของคนในตำบลไผ่มีทิศทางที่ถูกต้อง ชัดเจน และมีพลังสามารถปฏิรูประบบสุขภาพของตำบลไผ่ให้บรรลุเป้าหมายแห่งสุขภาพที่ครอบคลุมทุกมิติโดยประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็ง จำเป็นต้องมีธรรมนูญสุขภาพตำบลไผ่ขึ้น เป็นเจตจำนง พันธะร่วมกันของสังคมในตำบลไผ่ เพื่อให้คณะทำงานและประชาชนกำหนดนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม ยุทธศาสตร์ และการดำเนินงานด้านสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลไผ่

ธรรมนูญสุขภาพ ไม่ใช่กฎหมาย ธรรมนูญสุขภาพเป็นอะไร เป็นประเด็นที่เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ หรือเป็นเครื่องมือของการสร้างสุขภาพะของประชาชนทั่วไป กฎหมายรัฐธรรมนูญและพระธรรมวินัย มีข้อเหมือนกันตรงที่เป็นข้อบัญญัติในทางนิตินัยสำหรับประเทศ และเป็นข้อบัญญัติสูงสุดในทางพระพุทธศาสนา ซึ่งคนไทยนับถือกันเป็นส่วนใหญ่ในประเทศ แต่มีข้อต่างกันตรงที่ว่า บทบัญญัติพระธรรมวินัยนั้นเป็นความจริงแท้แน่นอน ไม่มีเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นได้ ส่วนกฎหมายรัฐธรรมนูญนั้นร่างโดยคนธรรมดาไม่ใช่พระบรมศาสดาซึ่งเป็นพระอรหันต์ จึงมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เรื่อยไป โดยปรับปรุงตามสภาพปัญหาของสังคมส่วนรวมของคนบางกลุ่ม หรือเพื่อประโยชน์ของใครบางคน

ปัญหาของสุขภาพ ก็เป็นสิ่งที่เกี่ยวกับความจริงที่อาจจะเปลี่ยน ถึงแม้จะไม่จริงแท้แน่นอนเหมือนพระธรรมวินัย ที่เกี่ยวข้องกับ "กรรม และการกระทำ" แต่ก็มีผลคล้ายกัน เช่น ผู้ใดบริโภคหรือเสพสิ่งใดที่ทำลายสุขภาพและสร้างปัญหากับครอบครัว ผลที่ตามมาคือปัญหาสุขภาพและสุขภาพะครอบครัวของผู้กระทำเท่านั้น ที่ได้รับผลจากการกระทำ

ธรรมนูญสุขภาพ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสุขภาพของตนเอง สุขภาพะของสมาชิกในครอบครัว และส่งผลต่อเป็นความสุขมวลรวมของสมาชิกสังคมทั่วไป

ธรรมนูญสุขภาพเป็นธรรมนูญที่มุ่งสร้างนิสัยสุขภาพ

หน่วยงาน องค์กร กลุ่มชุมชน และประชาชนได้พยายามที่จะสร้างสุขภาวะ โดยคำนึงถึงการปลูกจิตสำนึกในการสร้างเสริมสุขภาพ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง และรับผิดชอบในสิ่งที่ไปกระทบต่อปัญหาสุขภาวะส่วนรวม ธรรมนูญสุขภาพจึงเป็นหนึ่งในเครื่องมือของกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชน และอาจจะกลายเป็นมาตรการทางสังคมที่เป็นลายลักษณ์อักษรของพื้นที่โดยทั่วทุกครัวเรือนจะมีธรรมนูญเป็นเครื่องเตือนใจ เมื่อเกิดพฤติกรรมการบริโภคที่เสี่ยงต่อสุขภาพ อาจเป็นกรอบของหน่วยงานรัฐได้ใช้ประกอบในการวางแผนดำเนินกิจกรรมโดยคำนึงถึงสุขภาวะของชุมชนก่อนดำเนินงาน

ธรรมนูญสุขภาพ จะเป็นเครื่องมือสำคัญขององค์กร กลุ่มชุมชน และประชาชนที่จะใช้ประกอบการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพของตนเอง รวมไปถึงอาจใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการขอรับสนับสนุนงบประมาณของรัฐและเครือข่ายภาคีสร้างสุขภาพที่มีทรัพยากรในการสนับสนุนกิจกรรมของชุมชน

ถึงแม้ว่าธรรมนูญสุขภาพตำบลไผ่ จะไม่มีผลทางนิตินัยต่อหน่วยงานใดของรัฐในพื้นที่ แต่กระบวนการและขั้นตอนที่มาของธรรมนูญฉบับนี้ ล้วนผ่านการรับรู้ของประชาชนส่วนใหญ่ ซึ่งจะเป็นผลทางด้านจิตใจของผู้บริหารหน่วยงานที่มีพื้นฐานในการช่วยเหลือชุมชนอยู่แล้ว จะได้ร่วมกับ องค์กร กลุ่มชุมชน และภาคีเครือข่ายดำเนินการสร้างความสุขมวลรวมให้เกิดขึ้น จึงเป็นจุดหมายปลายทางสำคัญของธรรมนูญสุขภาพตำบลไผ่ ฉบับนี้

ข้อที่ ๑ ธรรมนูญนี้เรียกว่า "ธรรมนูญสุขภาพตำบลไผ่ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๓"

นิยามศัพท์

ข้อที่ ๒ ในธรรมนูญนี้

"สุขภาพ" หมายความว่า ภาวะของประชาชนที่สมบูรณ์ทั้ง ทางกาย ทางจิต ทางปัญญา และทางสังคม เชื่อมโยง กันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล

"สถานบริการของรัฐ" หมายความว่า สถานศึกษา โรงเรียน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบล ศูนย์การศึกษาชนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และหน่วยงานที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

"หน่วยงานนอกพื้นที่" หมายความว่า หน่วยงานราชการอื่น ๆ ที่ตั้งอยู่ภายนอกพื้นที่และ เข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่ายเพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ

"องค์กรชุมชน" หมายถึง องค์กรหรือกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันโดยมีการจัดตั้งจากหน่วยงาน ของรัฐ หรือตามพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องหรือก่อตั้งเองภายในพื้นที่ และเป็นที่ยอมรับของ ประชาชนทั่วไป โดยมีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและสาธารณะ

"คุณธรรม" หมายความว่า คุณความดีที่วิญญูชนพึงสำนึกในจิตใจตนในเรื่องความจริงความ ดีงามและใช้เป็นหลัก ในการดำเนินชีวิต

"จริยธรรม" หมายความว่า แนวทางแห่งความประพฤติที่ยึดหลักคุณธรรม

"ศีลข้อที่ ๕" หมายถึง ศีลข้อที่ ๕ ของศีล ๕ ที่กล่าวถึงการห้ามเสพสิ่งของมีนเมาทั้งสิ้นทั้งปวง

"เศรษฐกิจพอเพียง" หมายความว่า แนวทางที่ยึดหลักความพอเพียง มีเหตุมีผล มีระบบ ภูมิคุ้มกันตามสมควรตามวัฒนธรรม และภูมิปัญญาประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ สุจริต มีสติ และปัญญา ตั้งแต่ระดับประชาชน ครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงหน่วยงานของรัฐประกอบกันอย่าง สมดุล และพร้อมรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ จากโลกภายนอก

"การมีส่วนร่วม" หมายความว่า ทุกคนมีการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการในพื้นที่

"จิตสาธารณะ" หมายความว่า จิตใจที่คำนึงถึงประโยชน์ของผู้อื่น และให้ความสำคัญต่อผลประโยชน์ของส่วนรวม เป็นที่ตั้ง

"วัฒนธรรม" หมายถึง วิถีชีวิตของสังคมที่ดำเนินร่วมกัน ทั้งความรู้สึกร่วมกัน ความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพโดยสอดคล้องกับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในตำบล

"ประเพณี" หมายถึง กิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ดำเนินอยู่เป็นประจำ

"การสร้างเสริมสุขภาพ" หมายความว่า การกระทำที่มุ่งส่งเสริม และสนับสนุนให้บุคคลมีสุขภาพะ ทางกาย ทางจิต ทางปัญญา และทางสังคม โดยสนับสนุนพฤติกรรมบุคคล และการจัดการสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อม เพื่อส่งเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีของบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม

"การป้องกันโรค" หมายความว่า การกระทำหรืองดการกระทำบางสิ่งบางอย่าง เพื่อไม่ให้เกิดการเจ็บป่วยหรือเป็นโรค และการป้องกันในกรณีที่หายจากการเจ็บป่วยที่เกิดจากโรคแล้ว สามารถแบ่งการป้องกันได้เป็น ๓ ระดับ คือ ๑. การป้องกันก่อนการเกิดโรคหรือก่อนการเจ็บป่วย ๒. การป้องกันโรคในระยะที่เกิดโรคหรือเกิดการเจ็บป่วยขึ้นแล้ว ๓. การป้องกันโรคและฟื้นฟูสภาพหลังจากการหายจากการเจ็บป่วยด้วยโรคแล้ว

"การควบคุมโรค" หมายความว่า การควบคุมการระบาดของโรค เช่น โรคติดต่อ โรคไม่ติดต่อ โรคติดต่อที่เป็นอันตราย รวมทั้งโรคที่เกิดจากการปนเปื้อนจากสารต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมของอาหาร เป็นต้น

"การควบคุมและป้องกันปัจจัยที่คุกคามต่อสุขภาพ" หมายความว่า การจัดการกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลเสียต่อสุขภาพไม่ว่าจะเป็นสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ชีวภาพ เชื้อโรค สารเคมี ภัยธรรมชาติ รวมทั้งระบบต่าง ๆ ในสังคม เพื่อป้องกันและลดผลกระทบต่อสุขภาพ รวมทั้งสร้างปัจจัยที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี

"พาหะนำโรค" หมายถึง ตัวการที่นำโรคมาติดต่อผู้อื่น

"การบริการสาธารณสุข" หมายถึง การบริการต่าง ๆ อันเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกัน และควบคุมโรค และปัจจัยที่คุกคามต่อสุขภาพ การตรวจวินิจฉัย การบำบัดสภาวะการเจ็บป่วย และการฟื้นฟูสมรรถภาพของบุคคล ครอบครัว และชุมชน

"ตัวชี้วัดสุขภาพ" หมายถึง สิ่ง que แสดงไว้สามารถเห็นผลที่เกิดจากการกระทำใด ๆ ต่อการดำเนินงานด้านสุขภาพ

"เกณฑ์การประเมิน" หมายถึง ตัวกำหนดที่ตั้งขึ้นมาเพื่อใช้สำหรับการประเมินผลการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง

"ผู้ด้อยโอกาส" หมายความว่า ประชาชนที่อยู่ในสถานะยากลำบากในการดำเนินชีวิต เช่นฐานะไม่ดี ไม่มีที่อยู่อาศัย ไม่มีความรู้ และสุขภาพไม่แข็งแรง เป็นต้น

"ภาคีเครือข่าย" หมายถึง หน่วยงานรัฐ ภาคเอกชน องค์กร กลุ่มชุมชน ที่ร่วมกันดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ สุขภาวะชุมชนในพื้นที่

"พยาบาลวิชาชีพ" หมายถึง ผู้ที่มีอาชีพเป็นพยาบาล และมีความรู้ด้านพยาบาล โดยผ่านการเรียนจากสถาบันของรัฐที่เปิดหลักสูตรดังกล่าว

"ทันตภิบาล" หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ความสามารถดูแล รักษา ฟันในช่องปาก

"จิตอาสาหรือจิตสาธารณะ" หมายถึง ผู้ที่มีจิตเจินยมช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่คิดหวังสิ่งตอบแทน

"ภูมิปัญญาท้องถิ่น" หมายถึง ความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่สั่งสมและถ่ายทอดกันมาในแต่ละรุ่นของชุมชนในท้องถิ่น

"การจัดการความรู้" หมายถึง การดำเนินการให้ความรู้เหล่านั้น สามารถคงอยู่ และสืบทอดให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นที่มีความต้องการ

"การเข้าถึงข้อมูล" หมายถึง ประชาชนทุกคนสามารถที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น หรือข้อมูลอื่นเป็นประโยชน์เพื่อตนเองได้ตามต้องการ

"นำเข้าข้อมูล" หมายถึง การดำเนินการให้ข้อมูลที่ต้องการไปบันทึกไว้ เพื่อใช้ประโยชน์ในการประกอบการตัดสินใจ

"สมัชชาสุขภาพ" หมายถึง เครื่องมือเชิงกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพที่เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในสังคมอย่างเห็นคุณค่าศักดิ์ศรีของกันและกัน หรือเป็นกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม

"เกษตรอินทรีย์ปลอดภัยสารพิษ" หมายถึง การเกษตรที่ไม่ใช้สารเคมีทุกชนิด และมีจิตสำนึกที่คำนึงถึงความปลอดภัยของการบริโภค

"สัมมาอาชีพ" หมายถึง อาชีพที่ดี และสุจริต

"การละเมิด" หมายถึง การกระทำที่ขัดกับข้อบังคับ ข้อตกลงที่กำหนด และทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น หรือต่อสังคมส่วนรวม

"มาตรการทางสังคม" หมายถึง ข้อตกลงใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากชุมชนส่วนรวม เพื่อให้เป็นผลบังคับและให้เป็นไปตามข้อตกลงนั้น ๆ

"องค์การบริหารส่วนตำบล" หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่

ข้อที่ ๓ ธรรมนูญนี้ มีผลให้ใช้กับประชาชน หน่วยงาน องค์กร กลุ่มของชุมชนอื่น ๆ ที่เข้ามาดำเนินกิจกรรมในเขตตำบลไผ่ นับตั้งแต่วันที่ประกาศใช้เป็นต้นไป

หมวดที่ ๑ ปรัชญาแนวคิดของระบบสุขภาพตำบลไผ่

ข้อที่ ๔ ร่วมสร้างสุขภาพของตนเอง สุขภาพอนามัยครอบครัว สุขภาวะชุมชน จากความรู้ความเข้าใจ เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่นิสัยสุขภาพ พัฒนามรดกทางธรรมชาติ มรดกทางประเพณีวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนโดยอาศัยพื้นฐาน ทางคุณธรรม จริยธรรม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เป็นตำบลแห่งความสุขและมีสุขภาพดีกันถ้วนหน้า

หมวดที่ ๒ การสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อสุขภาวะ

ข้อที่ ๕ โดยมาตรฐานทั่วไปควรรักษาข้อ ๕ และข้ออื่นๆ

ข้อที่ ๖ ต้องมีคุณธรรม จริยธรรม จิตสำนึกสาธารณะ และมีหน้าตาที่สดใส โดยการยิ้มแย้มแจ่มใส

ข้อที่ ๗ มีสถานบริการของรัฐที่มีมาตรฐานการบริการ และเอื้อต่อสุขภาพ

ข้อที่ ๘ มีการจัดการกับธรรมชาติให้ร่มรื่น และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อสุขภาพ

ข้อที่ ๙ ส่งเสริมการอนุรักษ์ พัฒนา ศิลปะ จารีตประเพณี และวัฒนธรรม ที่ดีงาม

หมวดที่ ๓ การควบคุม ป้องกันปัจจัยที่คุกคามสุขภาพ สุขภาวะ

ข้อที่ ๑๐ ควบคุมกลิ่น ขยะ สิ่งปฏิกูล น้ำเสีย เสียง ฝุ่นละออง แสง คว้น ความเร็วรถให้อยู่ในระดับที่กฎหมายกำหนด

ข้อที่ ๑๑ ควบคุมป้องกันภัย จากคน แมลง และสัตว์ ที่น่าจะเป็นพาหะนำโรคมายังชุมชน

ข้อที่ ๑๒ ป้องกันภัยจากการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิต การบริโภคในชีวิตประจำวัน

ข้อที่ ๑๓ ควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุ และภัยธรรมชาติในพื้นที่ตำบล

ข้อที่ ๑๔ ควบคุมสิ่งเสพติดที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพทุกประเภท ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและลดลงอย่างต่อเนื่องภายใต้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑

ข้อที่ ๑๕ สนับสนุนการมีส่วนร่วมกับครัวเรือนในการเฝ้าระวังป้องกันภัยพิบัติ และโรคติดต่อในชุมชน

หมวดที่ ๔ การบริการ ติดตาม ประเมินผล ด้านสุขภาพ และสุขภาวะของชุมชน

ข้อที่ ๑๖ พัฒนาระบบการบริการสาธารณสุขเชิงรุก เช่น การประชาสัมพันธ์ การดูแลความสะอาดบ้านเรือนเพื่อไม่ให้มีพาหะนำโรค และควบคุมสินค้าอุปโภคบริโภคให้มีคุณภาพที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย

ข้อที่ ๑๗ พัฒนาระบบบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพ น่าเชื่อถือ สร้างความประทับใจ ให้มีพยาบาลประจำโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โดยองค์การบริหารส่วนตำบล หรือกองทุนหลักประกันสุขภาพองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยงานสนับสนุนงบประมาณในการปฏิบัติหน้าที่

ข้อที่ ๑๘ ให้ร่วมกันสร้างตัวชี้วัดสุขภาพครัวเรือน และสุขภาวะชุมชน พร้อมกำหนดเกณฑ์ในการประเมินแบบมีส่วนร่วม

ข้อที่ ๑๙ พัฒนาส่งเสริมสนับสนุนการออกกำลังกายที่หลากหลาย ทุกกลุ่มอายุ ให้ครอบคลุม

ข้อที่ ๒๐ ส่งเสริมสนับสนุนร่วมกันสร้างอาสาสมัครชุมชน ในการดูแล เด็ก คนพิการ คนชรา ผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ

ข้อที่ ๒๑ สร้างภาคีเครือข่ายด้านสุขภาพ สุขภาวะ กับหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน

ข้อที่ ๒๒ ให้มีการติดตามประเมินผลและนำผลสรุปรายงานการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

หมวดที่ ๕ การสร้างและพัฒนาบุคลากรด้านสาธารณสุข พัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น และแพทย์แผนไทย

- ข้อที่ ๒๓ ให้มีพยาบาลวิชาชีพและเจ้าหน้าที่ทันตภิบาลในสัดส่วน ๑ คนต่อประชากร ๕,๐๐๐ คน หรือตามเหตุผลความต้องการของชุมชน
- ข้อที่ ๒๔ ต้องมีการพัฒนาสุขภาพ ตามบทบาทหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และควรมีการทดสอบเพื่อนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง
- ข้อที่ ๒๕ ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดอาสาสมัครชุมชน เช่น อสม.น้อย พ่อแม่อาสา ผู้ดูแลกลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรังหรือ ผู้ที่มีจิตอาสาในรูปแบบต่าง ๆ
- ข้อที่ ๒๖ สนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมด้านสุขภาพ และสร้างสุขภาวะ ของกลุ่มเด็ก เยาวชน และกลุ่มผู้สูงอายุ
- ข้อที่ ๒๗ ร่วมกันส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างสุขภาวะ
- ข้อที่ ๒๘ ดำเนินการจัดสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก ในการบริการจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และการแพทย์แผนไทยอย่างเหมาะสม เพื่อสร้างความประทับใจ
- ข้อที่ ๒๙ สนับสนุนการดำเนินการเพื่อยกฐานะสถานีนามัย เป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
- ข้อที่ ๓๐ สนับสนุนกิจการสหกรณ์ ธนาคารชุมชน สถาบันการเงินอื่นของตำบล ให้มีกิจกรรมด้านสร้างเสริมสุขภาวะของชุมชน

หมวดที่ ๖ การคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคทุกกลุ่มในตำบล

- ข้อที่ ๓๑ องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องจัดสวัสดิการช่วยเหลือผู้มีสิทธิที่ได้รับตามที่กฎหมายกำหนด หรือตามความเหมาะสมตามคำแนะนำขององค์กรที่เกี่ยวข้อง
- ข้อที่ ๓๒ จัดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่สำคัญที่เป็นประโยชน์ ที่มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรวดเร็ว และเป็นปัจจุบัน
- ข้อที่ ๓๓ ต้องจัดให้มีคณะกรรมการดูแลคุ้มครองผู้บริโภค
- ข้อที่ ๓๔ สัดส่วนคณะกรรมการตามข้อ ๓๓ ต้องมีกรรมการมาจากองค์กรของกลุ่มชุมชนในสัดส่วนที่เหมาะสม

ข้อที่ ๓๕ ให้คณะกรรมการชุดนี้มีอำนาจหน้าที่ สุ่มตรวจผลิตภัณฑ์สินค้าต่าง ๆ อาหาร การบริการ และ รายงานผลเสียที่มีผลกระทบต่อผู้บริโภคต่อชุมชนต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง โดยชุมชนต้องให้ความร่วมมือทุกขั้นตอน

ข้อที่ ๓๖ ให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดสรรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนแก่คณะกรรมการ เพื่อดำเนินการในหน้าที่ตามสมควร

หมวดที่ ๗ การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ และบริการข้อมูล

ข้อที่ ๓๗ จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ และสุขภาพะ อย่างต่อเนื่อง ด้วยช่องทางที่หลากหลาย เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านสุขภาพ

ข้อที่ ๓๘ ให้หน่วยงาน องค์กร กลุ่มชุมชนในตำบลสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ สร้างกระบวนการ การจัดการเรียนรู้ด้านสุขภาพ

ข้อที่ ๓๙ สร้างโอกาสให้องค์กร กลุ่มชุมชน ได้เข้าถึงข้อมูลที่ต้องการโดยสะดวกมากขึ้น

ข้อที่ ๔๐ จัดให้มีศูนย์ข้อมูลกลาง เพื่อพัฒนา และสร้างสุขภาพะ ให้มีวิทยุชุมชน และเสียง ตามสายระดับหมู่บ้าน

ข้อที่ ๔๑ ให้ศูนย์ข้อมูลกลางเพื่อพัฒนา และสร้างสุขภาพะ มีหน้าที่ในการสำรวจ นำเข้า ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยระบบภูมิศาสตร์สารสนเทศ (GIS) และนำเสนอหรือส่งมอบข้อมูล ต่อหน่วยงานองค์กรชุมชนที่ต้องการเป็นระยะ ๆ

ข้อที่ ๔๒ ให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนศูนย์ข้อมูลกลาง เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายตามภาระหน้าที่ ตามความเหมาะสม

หมวดที่ ๘ เศรษฐกิจพอเพียง

ข้อที่ ๕๓ สนับสนุน และส่งเสริมให้ความรู้แก่เกษตรกร ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นการทำเกษตรอินทรีย์ปลอดภัยเป็นหลัก

ข้อที่ ๕๔ สนับสนุนการตลาด ผลิตภัณฑ์ของชุมชน และร่วมกันบริโภคผลผลิตที่เป็นของชุมชนเป็นหลัก

ข้อที่ ๕๕ ร่วมกันส่งเสริมให้เกิดอาชีพ และการพึ่งพาตนเองให้ครอบคลุม

ข้อที่ ๕๖ สร้างจิตสำนึกสาธารณะ มีน้ำใจ เสียสละ โดยยึดหลักธรรมของพระพุทธศาสนาเป็นที่ตั้ง สนับสนุนให้ทำความดี

ข้อที่ ๕๗ ให้มีการร่วมกันจัดตั้ง ศูนย์พัฒนาคุณธรรม

ข้อที่ ๕๘ ให้ศูนย์พัฒนาคุณธรรม มีหน้าที่ส่งเสริมศีลธรรมแก่ชุมชนสนับสนุนคนดีเข้าร่วมทำประโยชน์แก่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ข้อที่ ๕๙ ให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุน แก่ศูนย์พัฒนาคุณธรรมตำบล เพื่อดำเนินการในหน้าที่ตามสมควร

หมวดที่ ๙ การเงินและการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

ข้อที่ ๕๐ ให้องค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามธรรมนูญสุขภาพตำบลไผ่ ฉบับนี้ ตามความเหมาะสมของงบประมาณในแต่ละปี

ข้อที่ ๕๑ หน่วยงาน องค์กร กลุ่มชุมชน และประชาชนในพื้นที่ ร่วมกันสนับสนุนด้านการเงิน เพื่อดำเนินการสร้างเสริมสุขภาพตามธรรมนูญสุขภาพตำบลไผ่ ฉบับนี้ตามสมควร

ข้อที่ ๕๒ ให้มีการสนับสนุนทรัพยากรที่เกี่ยวข้องแต่ละหน่วยงาน องค์กร กลุ่มชุมชน และภาคีเครือข่ายสุขภาพ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามธรรมนูญสุขภาพตำบลไผ่ ฉบับนี้

ข้อที่ ๕๓ ให้องค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยงาน องค์กร กลุ่มชุมชนในพื้นที่ตำบลไผ่ ได้ร่วมกันเสนอข้อบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพฯ ต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้เป็นข้อบัญญัติตำบลที่เป็นกฎหมายในการบังคับใช้ในเขตตำบลไผ่

หมวดที่ ๑๐ สำนักกรรมนุญสุภาพตำบลไผ่

ข้อที่ ๕๔ ให้สำนักกรรมนุญสุภาพตำบลไผ่ ซึ่งเป็นองค์กรชุมชนกำกับดูแล และขับเคลื่อนให้เป็นไปตามกรรมนุญสุภาพฉบับนี้ เป็นเจ้าภาพหลักในการจัดตั้งองค์กร คณะกรรมการอิสระตามกรรมนุญสุภาพตำบลไผ่ จัดทำตัวชี้วัดสุภาพครัวเรือน เกณฑ์การประเมินสุภาพะ โดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมจากชุมชน

ข้อที่ ๕๕ ให้องค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนงบประมาณ เพื่อการบริหารจัดการตามแผนงาน หรือกิจกรรมโครงการที่สำนักกรรมนุญสุภาพตำบลไผ่ กำหนด

ข้อที่ ๕๖ การบริหารจัดการสำนักกรรมนุญสุภาพตำบลไผ่ ให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของกรรมนุญสุภาพตำบลไผ่

ข้อที่ ๕๗ กรณีที่มีการละเมิดกรรมนุญสุภาพตำบลไผ่ ให้สำนักกรรมนุญสุภาพตำบลไผ่ นำประเด็นดังกล่าว เข้าปรึกษาหารือในสมัชชาสุภาพตำบลไผ่ประจำปี และเสนอให้ใช้มาตรการทางสังคมดำเนินการตามความเหมาะสมต่อไป

บทเฉพาะกาล

ข้อที่ ๕๘ การแก้ไขเพิ่มเติมธรรมนูญสุขภาพตำบลไผ่ ฉบับนี้ ให้กระทำโดยขั้นตอนเดียวกันกับการจัดทำหรือกระทำโดยสมัชชาสุขภาพตำบลไผ่ที่จัดขึ้นในแต่ละปี โดยต้องเสนอหลักการและเหตุผลประกอบที่ชัดเจนและการปรึกษาหารือกับคณะกรรมการสำนักธรรมนูญสุขภาพตำบลไผ่อย่างน้อยปีละครั้ง และแจ้งวาระดังกล่าวแก่ชุมชนก่อนการจัดสมัชชา อย่างน้อย ๓๐ วัน มติการแก้ไขเพิ่มเติมต้องมีผู้เห็นชอบไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของผู้เข้าร่วมสมัชชา

ข้อที่ ๕๙ ในขณะที่ยังไม่มีคณะกรรมการ และองค์กรตามธรรมนูญสุขภาพตำบลไผ่ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๓ เพื่อให้เป็นไปตามธรรมนูญนี้ จึงควรให้มีผู้รับผิดชอบในการกิจ ดังนี้

คณะกรรมการคุ้มครองดูแลผู้บริโภค (ข้อที่ ๓๓) องค์กรรับผิดชอบศูนย์ข้อมูลกลางเพื่อพัฒนาและสร้างสุขภาวะ (ข้อที่ ๔๐) ให้สำนักธรรมนูญสุขภาพตำบลไผ่ เป็นองค์กรรับผิดชอบจนกว่าจะมีการประกาศกำหนด

คณะกรรมการศูนย์เฝ้าระวังภัยพิบัติตำบลไผ่ และคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ เป็นองค์กรรับผิดชอบในการควบคุมดูแล

หมายเหตุ: เหตุผลในการจัดทำธรรมนูญสุขภาพตำบลไผ่ พ.ศ. ๒๕๕๓ นี้ คือโดยที่สภาพปัญหาด้านสุขภาพโดยรวมของประชาชนตำบลไผ่ อยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วง และได้ส่งผลถึงสุขภาวะของชุมชนที่เชื่อมโยงกันแบบเป็นองค์รวมอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยง และกระบวนการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ก็ไม่อาจกระทำโดยวิธีใดวิธีหนึ่งได้ เพราะปัจจุบันมีปัจจัยที่คุกคามมีการเปลี่ยนแปลงและมีความยุ่งยากมากขึ้น จำเป็นต้องให้ชุมชนตำบลไผ่ได้มีความรู้เท่าทัน มีส่วนร่วม มีจิตสำนึก มีหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยชุมชน เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมในชุมชน ประกอบกับมีภาคีเครือข่ายที่ดำเนินงานในพื้นที่หลายหน่วยงาน องค์กรจึงสมควรจัดให้มีธรรมนูญสุขภาพตำบลไผ่ ที่เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเป็นหนึ่งในเครื่องมือการดำเนินการ โดยมีจุดหมายปลายทางเดียวกันคือ "สุขภาพชาวตำบลไผ่ดีถ้วนหน้า ปี พ.ศ. ๒๕๕๖"

สำนักธรรมนูญสุขภาพตำบลไผ่

จัดทำโดย
 สำนักกรรมนุษยสุขภาพตำบลไผ่ ตำบลไผ่ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์
 ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ สช.

